

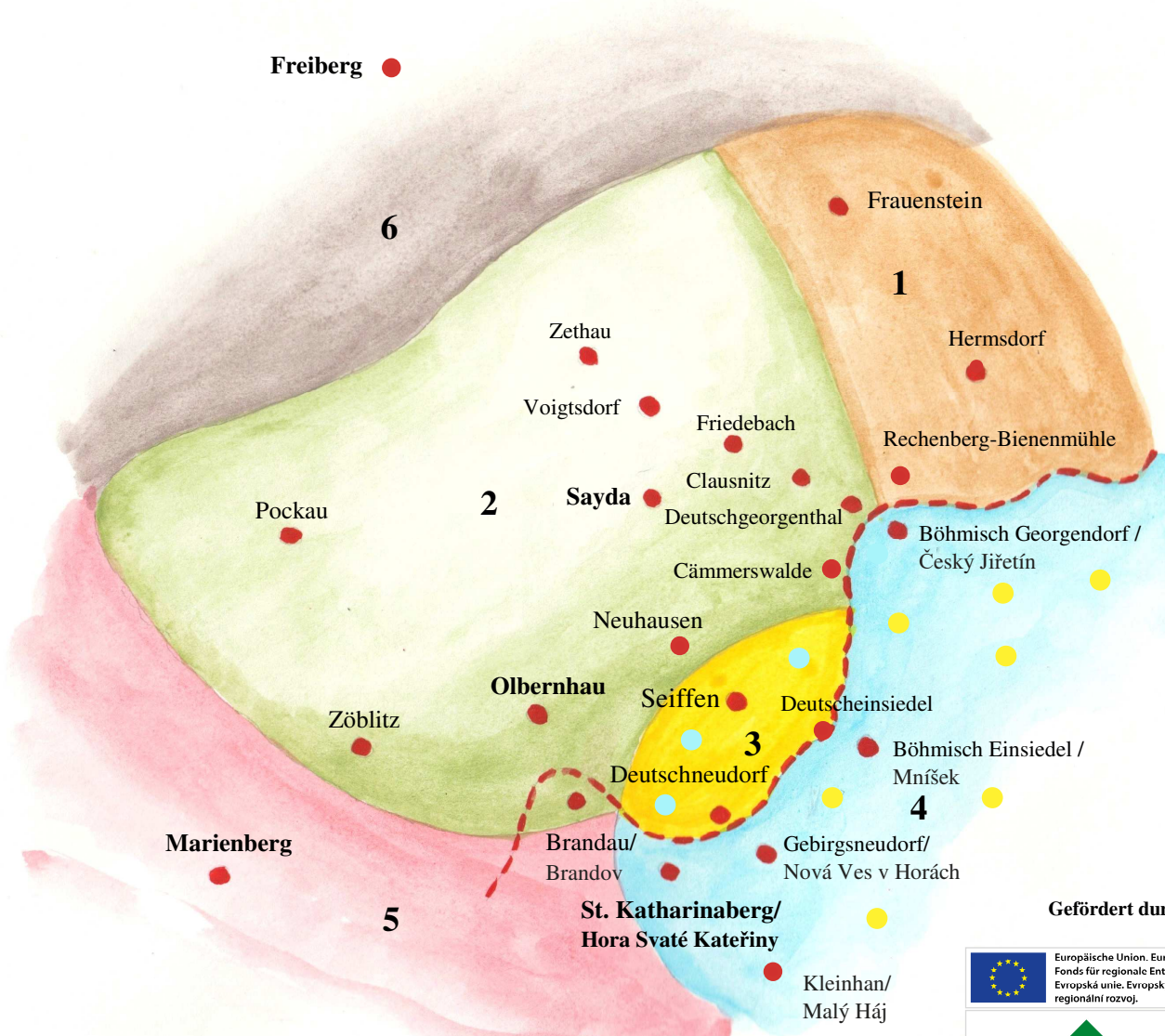

Saský dialekt má na svém velkém území samozřejmě různé obměny. V Lipsku (Leipzig) se hovoří trochu jinak, než v Saské Kamenici (Chem-nitz), a jinak zase v Drážďanech, v severních Čechách, v Lužici nebo v Krušných horách.

Pod krušnohorskou mluvou je dnes chápán především dialekt zdejšího oblíbeného básníka a písničkáře Antona Güntera a mnoha básníků a spisovatelů z této oblasti, tedy západokrušno-horský, kterým se v mnoha odstínech hovoří mezi Marienbergem a Eibenstockem, od Cvikova (Zwickau) až po Oberwiesenthal (dříve až ke Klášterci n.O.).

Ve východních Krušných horách se však mluví jinak. Například zápor či odmítání se tu nevyjadřuje slovem „net“ jako v západním Krušnohoří, ale „nee“. V regionu Olbernhau – Pockau – Sayda se mluví západovýchodokrušno-horský, kde se koncovka –er vyslovuje jako –a, např. Bruder jako Bruda. Východovýchodokrušnohorský dialekt je charakteristický potlačováním pís-mena „e“, takže se např. namísto gefunden říká gfundn. Takto se hovoří v oblasti kolem Rechenbergu, Holzhausu a Frauensteinu. Díky blízkosti úředních center Drážďany a Dippoldiswalde, používajících kancelářskou řeč a díky letním hostům v 19. a 20. století se na území sahajícím od Altenbergu až k hranici Labského pískovcového pohoří hovoří míšeňským nářečím.

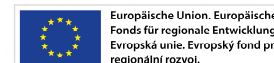
Zatímco v západním Krušnohoří jazyk formovali hlavně mobilní havíři, podíleli se ve východní části hor na jeho vývoji zase zemědělci a lidé se dvěma povoláními, jako soustružníci a horníci, kteří byli odkázáni na své malé hospodářství a často chovali i domácí hospodářská zvířata, což výrazně ovlivňovalo jejich volnost pohybu. Byli tedy usedlejší a jejich mluva se po celá staletí téměř neměnila. Najdeme tu mnoho stejných pojmů, jako například i v západofranckém dialektu – falčtině, používané v údolí Rýna. Východokrušnohorská nářečí jsou ze saských dialektů tedy asi nejstarší.

- 1 – Východovýchodokrušnohorské nářečí
- 2 – Západovýchodokrušnohorské nářečí
- 3 – Seiffenské východokrušnohorské nářečí
- 4 – Severočeské nářečí
- 5 – Západokrušnohorské nářečí
- 6 – Míšeňské nářečí

Herausgeber:
Gemeinde Kurort
Seiffen
www.seiffen.de

Gefördert durch:

Ahoj souse. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

V seiffenské oblasti – uzavřené mezi Flájským potokem (Flöha) a Svídnicí (Schweinitz) – se hovoří samostatným nářečím. Písmeno „a“ se zde zdůrazňuje a koncovky se nevynechávají. Také se používají pojmy, které jsou zřejmě známé jen zde. Seiffen byl proto také nazýván jazykovým ostrůvkem. Asi před 10 lety navštívil autor v Čechách několik zde ještě žijících Němců a pozorně jim naslouchal.

Ukázalo se, že se v českých příhraničních obcích používá stejný způsob vyjadřování, jaký je známý i ze Seiffenska.

Jak došlo k těmto totožnostem v nářečích?

Nikde ve východním Krušnohoří nenajdeme tolik podobností mezi saskými a českými obcemi, jako na české hranici seiffenské oblasti. Na obou stranách hranice dominovalo zemědělství, lesnictví a hornictví. Hora Svaté Kateřiny (St. Katharinaberg) hrála významnou roli i pro saské obce. Seiffenské děti navštěvovaly v 16. a 17. století kateřinskou školu. Ještě na konci 17. století byla německá osada Deutschneudorf, založená z české Nové Vsi v Horách (Gebirgsneudorf), označována i v saských spisech jako „*Deutschneudorf unterm Katterberg*“ (volně přeloženo Německá Nová Ves pod Kateřinskou horou). Město Hora Svaté Kateřiny bylo pro zdejší usedlosti významnější, nežli ostatní vesnice v panství Purschenstein. Po třicetileté válce přišli na Seiffensko exulanti z Čech, mezi nimi i faráři a učitelé. I přes různá náboženská vyznání zde obyvatelé z obou zemí uzavírali mnoho smíšených manželství. A na obou stranách hranice byla velmi významná výroba hraček. Lidé tu tak měli hodně společného a dominující role českého města Hora Svaté Kateřiny vedla pravděpodobně i k tomu, že se severočeské nářečí, patřící rovněž k saskému dialektu, prosadilo i v obcích v regionu kolem Seiffenu. Tato oblast, nazývaná „*Seiffenské zákoutí*“ (Seiffner Winkel) je v současnosti největším územím, kde se používá severočeské nářečí, i když s mnoha rozdíly. Dnes tímto dialektem hovoří bohužel už jen velice málo lidí.

(Albrecht Kirsche, Dresden / Ingrid Dloha, Most)

Obr.: Deutschneudorf s výhledem na Horu Svaté Kateřiny/

Tabulka: Porovnání pojmů ze severních Čech a Seiffenska

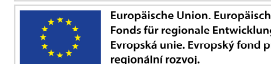
	Seiffen	Malý Háj /Kleinhan
chlapec - Junge	Gunge	Gunge
malý chlapec - kleiner Junge	Dnerbs	Dnerbs
ne - nein	Nee	Nee
ulice/silnice - Straße	Stroße	Stroße
místnosti - Stuben	Stem	Stem

Herausgeber:
Gemeinde Kurort Seiffen
www.seiffen.de

Gefördert durch:

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

Evropská unie, Evropský fond pro regionální rozvoj.